

KARDEŞİM, MESLEKTAŞIM VE ÖĞRENCİM

Prof. Dr. Sabahaddin ZAIM*

Muhterem kardeşim, değerli meslektaşım ve sevgili öğrencim Toker Dereli'nin emekli olması vesilesiyle kendisine Bölümümüz tarafından takdim edilecek Armağan Kitabı'na yazı yazmak bende farklı duygular uyandırdı. Bir yandan, nazarımda hep genç olarak görülen talebelerimin emeklilik yaşına gelmesi, diğer yandan onların bu günlerini görebilmem, içimde hüznü sevinci birleştiriyor. Hatıralarım maziye kayıyor.

Toker Dereli, eski adıyla Sosyal Siyaset Kürsüsü'nde çalışkan, terbiyeli, sessiz bir öğrenci idi. Hala kürsüdeki odamda masamın üzerinde duran tarihi bir resimde görülen Toker, yukarıda belirtilen özellikleriyle görülüyor. Keşke o resmi, buraya alsalar. Bu resim, Toker son sınıfta iken, personel problemleriyle ilgili olarak MOBİL'de yöneticilerle ilgili bir uygulamalı derste öğrencilerimizle çekilen bir hatıra.

Son sınıfa geçtiği yılın yaz tatilinde Milletlerarası Öğrenci Mübadele Programı'ndan İngiltere'ye gitmişti. Dönüşte bana iki rapor takdim etmişti. Biri, İngiltere'deki sosyo-ekonomik yapıyla, diğeri de o toplumun kültürel ve ahlak yapısıyla ilgili, ciddi hazırlanmış raporlardı. Toker ile formel hoca-öğrenci ilişkileri dışında, onun entelektüel şahsiyeti ve deruni yapısıyla ilgili özel bir temas ve tanışma böyle başlamıştı.

Mezuniyetten sonra irtibatımız kesilmedi. O sıralarda bir asistanlık imtihanı açılacaktı. Kürsü Başkanımız Prof. Dr. Orhan Tuna, diğer asistanlarımızla birlikte yurtdışında bulunuyordu. Hoca yurtdışına gitmeden önce vardığımız mutabakata göre, yapılan imtihan sonucunda Metin Kutsal beyle birlikte Toker bey de Sosyal Siyaset Kürsüsü'ne katıldılar. Kürsü, bir yandan Metin bey gibi Fransa'da doktorasını tamamlamış kıdemli bir eleman, bir iş hukukçusunu kazanırken, diğer yandan kendi öz yapısından yetişmiş, parlak ve kıymetli bir öğrencisini akademik saflarına katmıştı.

Toker bey, asistanlığı döneminde, kürsümüze ABD'deki Cornell Üniversitesi'nden misafir öğretim üyesi olarak gelmiş bulunan Prof. Dr. Frank

* Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

Miller ile beraber çalıştı, onun asistanlığını yaptı, İngilizcesini de geliştirerek hocanın yanında yetişti. Toker bey, bilahare New York'un Ithaca kasabesindeki Cornell Üniversitesi'nde, Philadelphia'daki Temple Üniversitesi'nde farklı zamanlarda akademik çalışmalar yaparak, hem kürsü içinde, hem uluslararası sahada temayüz eden bir akademisyen olarak gelişti.

Toker Dereli, Prof. Dr. Miller ile işbirliği neticesinde, kalabalıklaşan kürsümüzde kendine yeni bir saha seçmiş oldu: Çalışma sosyolojisi, beşeri münasebetler ve davranış bilimleri diye ifade edilen alanlarda uzmanlaştı. Daha sonraları, endüstri ilişkileri sahasında milletlerarası mukayeseli çalışmalar yaptı.

Toker bey, kürsünün kıdemli elemanları olan Ekin-Yalçıntaş-Kutal üçlüsünden sonra gelen Yazgan-Dereli ekibini oluşturdu.

Toker bey, özel hayatında ve sohbetlerinde sakin, nazik ve kültürlü şahsiyeti içinde kendine has nüktedan bir ifade tarzı ile dikkati çekerdi, sözleri zevkle dinlenirdi. Toker'in davranış tarzı, zihnimizdeki Karadenizli imajına pek uymazdı. Metin beyle aralarındaki yaş farkına ve biri Dr. asistan, diğeri yeni mezun olmasına rağmen, kariyere beraber başladıkları gibi, kürsüde Metin-Gülten Kutal ve Toker-Bengü Dereli çiftleri olarak aynı kürsüde evli akademisyenler neslini başlattılar.

Toker bey, eşi Prof. Dr. Bengü Dereli ile asistanlık dönemlerinden başlayarak uyumlu ve mutlu bir aile örneği sergiledi. Bunda Toker'in müsbet mizacı yanında, Bengü Dereli'nin hanımefendi, ağırbaşlı kimliği ve nezaketi de büyük rol oynamıştır.

Toker bey, başlangıç yıllarında Kadıköy'de Bahariye semtindeki Jandarma Karakolu'nun yanında otururdu. Sevgili kızı Gül o evde doğmuştu. Sonunda Toker beyle komşu olduk. Şimdi oturduğu bina, kütüphanemden rahatça görülebiliyor. Sokak aşırı komşuyuz.

Bodrum'daki Turgut Reis SOYTAŞ tatil sitesinde Metin ve Toker beylerle yazları buluşarak güzel günler geçirdik.

Toker bey, kendinden önceki ilk ekibin, yani Ekin-Kutal-Yalçıntaş ve arkasından Yazgan'ın emekliye ayrılmasından sonra sırasıyla önce Bölüm Başkanlığını devraldı. Arkasından başarılı bir Dekanlık dönemi geçirerek, Nusret beyden sonra Sosyal Siyaset Kürsüsü'nden gelen ikinci İktisat Dekanı oldu.

Şimdi emekli olduktan sonra, bir yandan Işık Üniversitesi'nde hocalığına devam ederken, diğeri yandan da İş Bankası Yönetim Kurulu'nda üye olarak görev ifa etmektedir. Bu yazının yazıldığı günlerde Bengü hanım da ihtiyari olarak emekliye ayrıлып yuvasına döndü.

Sevgili kardeşim Toker Dereli'ye, muhterem eşi Bengü Hanımla, mutlu yuvalarında, sıhhat ve afiyet içinde yaşamalarını temenni ediyor, hayırlı ömürler diliyorum.